

ז' בסיון תשס"ט, 30.05.09
גיליון מס' 158
שנה רביעית!

פרשת נשא

פרשת הנשיאים – הרהורים קיבוציים

מאת גלעד אוברמן, קיבוץ לביא

פרשת נשוא היא, כידוע, הפרשה הארוכה ביותר בתורה, ומכילה 176 פסוקים (כמספר הפסוקים בפרק קי"ט בתהילים, הארוך בתנ"ך, וכמספר הדפים במסכת בבא-בתרא, הארוכה בתלמוד הבבלי). חלק מרכזי בפרשה, המהווה תרומה משמעותית לאורכה, הוא פרשת הנשיאים, החוזרת ומפרטת שתיים-עשרה פעמים את קורבנם הזהה של הנשיאים. קולמוסין רבים נשתברו בניסיון להסביר מדוע התורה, המקמצת בדרך כלל במילותיה, "מבזבזת" למעלה מ-60 פסוקים על חזרה מיותרת לכאורה על פרטי הקורבנות הזהים.

התשובה המקובלת שמה את הדגש על המימד הפרטי, האישי, הייחודי שהכניס כל נשיא לקרבנו. "מה ראו הנשיאים להקריב קרבנות בענין הזה? רבנן אמרין: אע"פ שקרבן שווה הקריבו כולם, על דברים גדולים הקריבו, וכל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו..." (במדבר רבה י"ג, י"ד). דומה שניתן להקיש מפרשה זו לנושאים לא מעטים בחיינו הקיבוציים, ברמת הפרט, הכלל וההנהגה כאחד.

אם נחזור לרגע למסכת בבא-בתרא שהוזכרה לעיל, הרי שהפרק הראשון באותה מסכת עוסק דווקא בשותפים לחצר, וכיצד עליהם להסתדר ביניהם. הצורך להסתדר יחד מופיע גם בפרשת הנשיאים. בתחילת הפרשה, לפני שלב הקורבנות האישיים, מביאים הנשיאים שש עגלות צב, וכמאמר הפסוק "עֲגָלָה עַל-שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים" (במדבר, ז', ג'). למרות שכל אחד מהם מדגיש את המימד האישי והפרטי שלו, הם מצליחים לפעול יחד, בשיתוף, לטובת הכלל. זאת ועוד, כפי שניכר לכל אורך הפרשה, התיאום ביניהם מדויק להפליא, הן לגבי המתנות המשותפות והן לגבי הזהות בקורבנות האישיים. הספורנו מפרש על אתר: "לאות אחווה ביניהם, אשר בה יהיו ראויים שתשרה שכינה ביניהם, כאמרו 'וַיְהִי בִישְׂרוֹן מִלֶּךָ, בְּהִתְאַסֵּף רְאִשֵׁי עָם, יַחַד' (דברים, ל"ג, ה)".

אך עם כל האחוה, הרי בכל זאת נקבע סדר מסוים לקרבנות האישיים, והרמב"ן, המפרט בפירושו חלק מן הכוונות שכיוון כל נשיא בקרבנו האחד, אומר בפשטות – "ואי אפשר שלא יהיה האחד קודם לחברו". הצורך בהתייחסות הפרטנית, האישית, מחייב לעיתים קביעת סדר מסוים ("תור" בעגה הקיבוצית המקובלת...), וההכרח לא יגונה.

בסיום פרשת הנשיאים מופיע סיכום הקרבנות ושוב חוזרת השאלה – לשם מה? הרמב"ן בהמשך פירושו כותב: "ואחרי כן חזר וכללם, להגיד שהיו שקולים לפניו יתברך". בצד תשובה זו, המדגישה את מימד השוויון, נראה כי מימד השיתוף שהוזכר לעיל חשוב לא פחות. הפעולה המשותפת והמתואמת, כפי שפורטה לעיל, מביאה לתוצאה משותפת, שהתורה טרחה לסכם בפרוטרוט.

הנשיאים הם מנהיגים. על המילים "הם נְשִׂאֵי הַמַּטְת" (במדבר, ז', ב'), אומר רש"י: "שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם" (ברמז למטות ולמקלות שבהם הוכו) – הדוגמה האישית, ועוד יותר מכך המסירות למען הכלל, הן התכונות הדרושות למנהיגים. אך מנהיגים אינם נקיים מפגמים. רש"י מצטט את הספרי, המזכיר שבעת הקמת המשכן הנשיאים המתינו ולא תרמו עד לאחר שהעם כולו תרם, עד שלבסוף נותרו לתרומתם רק אבני השוהם והמילואים, ולפי המדרש הביקורת על כך התבטאה בכתיבת המילה "נשיאים" בכתיב חסר בעת ציון תרומתם זו. מאידך, יש כאן תהליך בריא של הפקת לקחים, והפעם הנשיאים הם הראשונים להתנדב.

מעבר להפקת הלקחים כאן יש גם ראייה קדימה. הנשיאים הבינו שלא סביר שקרשי המשכן הכבדים יינשאו בידיים, ומשה, שהעניין לא היה ברור לו, היה זקוק לציווי מפורש – "קח מאִתָּם" (שם, שם, ה') – על מנת להפנים שכך נכון לפעול.

מה נוכל ללמוד, אם כן, מפירוט היתר של התורה, ומה נוכל להשליך על חיינו הקיבוציים? שוויון, אך גם מימוש עצמי, שיתוף המביא לעשייה קולקטיבית, אך גם הצורך להסתדר זה עם זה ולפעמים אפילו ליצור תור, וכל זאת בסיוע של הנהגה שאינה חפה מפגמים, אך יודעת להציג דוגמה אישית ומסירות למען הכלל, להפיק לקחים ואף לצפות פני עתיד.

ואחרי ככלות הכל, כולנו בני אדם, ואם נגלוש לרגע לתחילת הפרשה הבאה נגלה שאפילו אהרון הכהן חלשה דעתו נוכח קרבנות הנשיאים, ואם הוא כך – מה נאמר אנחנו? התורה ניתנה לבני אדם, וגם התורה הקיבוצית היא עניין לבני אדם ולא למלאכים, והלוואי שבחיינו הקיבוציים נהיה קודם כל - בני אדם.

גלעד אוברמן הוא בן קיבוץ לביא וחבר הקיבוץ, אב לשישה וסב לנכד. משמש כיום כמנהל מש"א של קיבוצו וכמרכז המשק של קיבוץ בית-רימון, ובמקביל גם לומד משפטים.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

הקיבוץ הדתי, דובנוב 7, ת.ד. 40015, תל אביב 64732 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039